

У тексту *Такав је живот, тако данци пролазу* препознајте фонолошке, морфолошке, лексичке и синтаксичке карактеристике смедеревско-вршачког (под)дијалекта:

spâsim. Pobëgnem ti u vodenîcu i štô bŕže obŕnem ključ, stânem uza špôret, pûšim dûvân tâmo i čekam dok^e zapëvu petlôvi.

Dragiša Rašković, Prnjavor [Levač], Simić 1972, 554-555.

Ajduci

Zapântio sam kad su bili ajduci. Bîo tek prorâdîo vóz onôm strânôm. Ovâ pût je prâvlen ranê.

Gôr dê je sâd bostanište imâo vëlîki râs. Imâo trî stúpa. Ja pôšo rânô, a tâmo sedê trî čovêka. Prêdem kod ní i pítam: kûj ste vi? – Dódi da vîdiš!

Oni svê imâli redeníce. Nôse vësove. – Da nísi pîsnuo, velî jêdan. – Ako kâžeš, mí čemo te udêsimo. Svê će ti popâlîmo.

Oni velê: „Prêdi malo bliže!“ Piše rakîju, dâvâše i nâma. – Do mrâka da nísi zînuo, a posle čûkaj u tóboš.

Posle ñi povâтали i povêšali u Trsteníku.

Žika Brádić, 62. god., Medveđa [Trstenik], Jović 1968, 233.

Kako da podelu jednu kravu

Bili trî brâta. Imâli su jêdnu krâvu. Ônak, tú krâvu, kâko da podêlu ôni. Se razgovârâju da je podêlu, da prâju trî štâlê, ônak di krâva úde u štâlú, tôga je krâva. Tâko, jêdan brât bjô fâlišan, a dvâ bili zdrâvi. Ovî dvâ zdrâvi praîli štâlê lêpe, od zida, maltîrâli, s ceramîdom pokrîli. Onâj fâlišan brât, ôn je oprâjo od plêtara, s lišćima pokrîjo. Ônak, puštîli krâvu od pûta, i dâli ju pût, d îdê dâlê sâma. E, ôna. krâva otišla prâvo u štâlú tâmo, kod tôga brâta fâlišnoga. Takô ostâne krâva nígôva.

Zlâtibor Tômić, Radimnja [Rumunija], Tômić 1987, 465.

Danas će da postimo

- Dá su dvôj taliŕia, da i svêzam, da i dunesêm (= dovedem).
- Tî si numân-da svêzâo téle; kâko si ga svêzâvo, udrêšîlo se, posîsalo krâvu, nêma mlêka, danâs će da pòstimo.

Galipoljski Srbi, Ivić 1958, 456

Takav je život, tako danci prolazu

I takô smo tô prê, svê sam já tô râdîla prê, a ôna níje takô, ôna se škôlovala ko déte i štâ da ti kâžem. Ní mi ni ùnuk takô mnôgo zdrâv i ôn je, ôn je igrao fûdbal pa ônda ukvâri nôgu pa e îšo, operîsali mu kolêno. Pa níje ni ôn bâš takô mnôgo zdrâv i takô mêne žâo za ní da i mûčim. A ônda já ko smâtram... Sâmo me sâd tâj kûk zajebâva, tô mi je sâd, a já môgu jôš da râdim. Îmam i vôlu da râdim. Kâže mi môj sîn, sâd bîo kûci, já mu kâžem: Tòplice, síne, já bi imâla vôlu sâd jôš nêšto da vi pomôgnem: udârîmo drîgi olûci, pa da, reko, fârbamo, d udârîmo ovi gelênderi drûgi pa da unûtra trêbamo... Gôrrii sprât smo zavřîli, nego dôrii sprât, a ôn mi kâže: Tî takô îmaš vôlu da râdiš, reko, îmam. Îsto i čôvek. Mí kat smo bili mlâdi, mí smo mnôgo volêli da râdim. Mí smo pŕvi svê poradîvali u sêlo: ako da se posêje, ako da se okôpa, ako bášte, ako vinogrâdi, tú vinôgrad, tâm vinôgrad, já tô sam volêla i da zâlîjem, i da okôpam, i da rasâdim, da svê îmam, da mên (s) čîni da mi bûde nâjbôlê, a sâd ne môgu, ne môgu. Ali ovâ ômladina nêće takô. Já se slâžem i ne môraju, já kâžem, i ne môraju, neka se čûvajú, neka se i čûvajú. Vidiš kâko kâže môj svêkar da mi pomâžâla svêkrva, da mi kôpala vrstu, este čûli, a já sam dôšla mlâda u sedâmnajz gôdine, da prostíte, ôdma sam ostâla u drûgem stâriju i ôdem, ôni ôdma na nívu, nêma tú da te ôni ostâvu kûci. Mô unûka níje îšla na nívu. Mí riú nísmo têrali d îde na nívu i dân dâni je ne têramo. Ôdma i déte i svê na nívu, takô je prê bilo. Lûlka, kâki se vêže tâmo, pa... déte s ostâvi u lûlku, kôpaš pa podô jiš ga nêma. Prê je takô bîlo, a sâd, sâd níje, al dôbro ne kâžem. Pa jêste, ôna je vrédna bila, já ne môgu da kâžem, ali i já sam râdila, nísu ôni sâmo râdili. Ôni nísu imâli ništa kat sam já dôšla. Imâli zêmlju, al níje imâo kôj da râdi.

Ōn je bĭo četri gōdine u zaroblēništvo, mój muž, imāli su jōš jednōga sĭna, ōni su bĭli dēca i ōnda nĭje imāo kŭj da rādi. Ōna je ostāla sāma s tĭ dvā detēta...

Jā ka sam dōšla, nój su bĭle dvājs pēt gōdine, od dvājs pēt gōdina ōna je ĭšla svāke gōdine u bānu. Bĭla bōlesna od žŭca, a ēvo vĭdite kōlko je doživēla. Ōna tō nĭje pričāla vi da je bila u bānu. Svāke gōdine u Vřnačku Bānu, sāmo nĭje tē gōdine ĭšla kad ju sĭn ŭmro, kad je ŭmro sĭn, tē gōdine nĭje ĭšla, vāko je svāke gōdine ōna ĭšla u bānu, a jā sam svē tō podapĭrala i rādila. Mājstori bāš kat su ovŭ zgrādu prāvili, a jā sāma kŭci, mājstori znāte kāko kad u āvlĭju – dāj ovō, dāj ovō, dāj pājvan, dāj sikĭru, testēru, a rŭcak sprēmam, rānĭla sam i, svē sāma... i ēto vĭdite sād ne mōgu sas tāj kŭk, tō me zajebāva, a kāžem da ĭmam vōlu jōš da rādĭm.

Mislite, čēka, ali mō famĭlaja svē pōmrla u sedamdēset i trĭ gōdine svĭ u grōb, svē. Ōtac mi ŭmro kad mi se sĭn rodĭo, pedēset i trēce, kolko sām dōšla tŭ, ōdma mi ŭmro ōtac... Pōse mi ŭmre bāba, pa ŭmre dēda, pa ŭmre mi mājka u sedamdēset i trĭ gōdine. Ėvo mēn su vēc sedamdēset gōdine i jā se ne nādān vĭše žĭvōta do sedamdēset i dvē-trĭ. Jā kad ōdem na grōblē, jā ĭmam tō svē jēdan do drŭgoga spōmenici i jā glēdam svē je tō do sedamdēset i dvē gōdine – do sedemēdest i trĭ, a vĭdite nĭgovi, mājka devedēset i trĭ, štā mĭsĭte kōlko ōna se slŭži. Znāte, ōna se slŭži, ōna se nēgue, i ōna i ōn obojĭca se nēguju. Ōn mi kāže: Mnōgo mi je lēp žĭvot kod vās, a nĭna sōrta svē pōmrla, nĭko nēma, nĭgōvi drugāri i nĭne drugarĭce, tō je svē pōmrla. Nē znam dā l ĭma jēdna žēna, misĭm, da je sād ostāla jōš, a sād nē znam dā l je ōna starĭja od nē dā l je mlāda u sēlo. I ōn ĭma jednōga drugāra, ovō su svē pōmrli. Ōni su najstarĭji u sēlu. A jā kāžem takō, pa rdāv vi žĭvot da, zatō žĭvite stō gōdine što vi rdāv žĭvot. Lēp žĭvot. I ōni takō se najēdu, pōs u krēvet i tō se pričā, i tō se žĭvĭ. I tō kāko, ōn svāko jŭtro pĭje pōla kĭla mlēko, udrōbi sas hlēb, stāvi kāfu, stāvi šēcer. Mĭ nĭšta ne špāramo, mĭ ĭmamo, mĭ svē tō dotĭramo što gō(d) trēba. Ako nēma šēcer, mój čōvek ōde kŭpi. Sā(d) trĭ žāka kŭpĭo šēcer, pa ōnda brāšno ĭmamo nāše, ŭlē donēse iz Āustrije, pa prāšak iz Āustrije, pa perĭnač iz Āustrije, pa svē žĭvo, svē žĭvo, mĭ nĭšta ne špāramo da nēšto kō nēma. Pa kāžem, ali ēto ōn mi nēki pŭt kāže pa mlōgo mi lēp žĭvot kod vās, radāv ti, reko. Štā da rādĭš? Ėto tākō, ali sād ovā ōmladina ōni nēcedu takō, nēce da tŭpu.

Pis, sā ču t ŭbijem jā tēbe, nesrēco jēdna, pa ēto, tākō, tākav je žĭvot – nēko ĭma problēmi, nēko nēma, nēkom lēpo, nēkom lōše i takō mōra da se žĭvĭ. Tākō dānci prolāzu.

Priča Nada, 1934. godište, Batovac kod Požarevca, Bošn jaković 2005, 258-260.

Zvala se Prokĭci vodenica

Naprāvleno jāz vĭše tē vodenĭce, naprāvleno na jāzu kŭca, ĭsto kō-kŭca takō i vĭše vodenĭce na jāzu naprāvlena brāna, zatvōri se tā vōda i o-tē brāne pōsle ĭma ĭskopane gōrenaka, mētute vakō u četvrt pa tŭ pōsle protĭče vōda i dōl ĭspod vodenĭce mētute, is kŭce dōl u vōdu – znā-štā je kuca posātvlēna na vōdi – i tāj stŭb mētut dōl, a dōl je naprāvleno na tĭm stŭbu tōčak pa se obřce. Tō se zovē tōčak, mētuto na tō drŭvo i ozgō idē tā vōda nanĭže nis tŭ – ma, kākō tō zovŭ – bŭk-vu, tō se zovŭ bŭkve, nis tŭ bŭkvu i kāplē dōl, sĭpa ŭvodu i tā se vōda obřce. A gōre-je mētuto dvā kāmēna pa se obřcu gōr tĭ dvā kāmēna, a gōr ĭma vĭš tōga kamēna, ĭma zovē se kōš. Tō je naprāvleno nakō na trĭ čōška i tŭ se sŭnĭlo onō žĭto, kukŭruz, štā ōceš. I tōčak-se obřce, onō čeketālo udāra i dĭra onŭ rānu gōr i onā rāna polāko ispāda, po pē-šē-zřnadi, kolĭko trēba dōl u kāmēn, a na srēt kāmēna kāmēn probŭšen i tŭ ĭma gvōzdēna čāša, tŭ gde pāda zřno, nakō krŭglo ko cementa, takō tŭ provřceno. I ōno kāplē tŭn i onāj se tōčak obřce i vāta tā zřna dōl i mēle. I ovāmo naprāvleno drvēno kō-korĭto gdē ce d-ispāda. Gōre su dvā kāmēna i tō se obřce i vōd ispāda brāšno u sānduk, i tō vrŭce – vrŭce ko da nēgde vātra ĭma, takō je tāj kāmēn. I ōnda mĭ imāli lopātu, pa mēšaj onō, mēšaj da ne sŭnemo vrŭce u žāk, ōce da se ukvāri. A imāli smo, tō je nāša potočāra bila tŭ, Prokĭci, zvalā-se Prokĭci vodenica. Nēki Prokĭci prōdali, a ovi nāši kŭpĭli.

Angelina-Gica Sremčević, roš. 1903, četiri razreda osn. škole, Žabar kod Topole, Remetić 1986, 543.